

PÓSFAI GYÖRGY (1956) Szeged

PÓSFAI GYÖRGY

Az Úr evangéliuma

Elöl ment az Úr, utána a tanítványok, szorgalmasan jegyzetelve. Felértek a dombra, az Úr megtekintette a kilövőállásokat, majd így szólt:

– Bizony mondom nektek, ezek a szerkezetek egyszer el fognak sülni.

A tanítványok kimerülten, izzadt homlokkal álldogáltak. Vállukba vájt a hátukon cipelt cserepeket összefogó szíj. Kissé tanácstalanok voltak. Ez most fontos? Megörökítendő? Néhányan a baljukban tartott üres cserépre karcoltak ezt-azt, jobbról balra, amolyan gyorsírásszerűen. Majd este letisztázzák.

Csaknem merőlegesen tűzött le rájuk a nap, árnyék semmi. Az Úr végignézett rajtuk, és megsajnálta őket, most nem beszélt hosszabban, hanem kiadta a jelszót: Gyerünk le a folyóhoz! Amott, a folyón túl egy település szétszórt házai és árnyékos ligetek látszottak. Talán egy étkezésre is jók lesznek ott.

Megkönnyebbülve lesiettek a folyóhoz, ott volt a komp a túlsó parton. A révész viszont éppen elmenni készült.

– Halló, itt vagyunk! – integetett neki az Úr.

A révész jelentőségteljesen bal csuklójára koppintott a jobb mutatóujjával, majd az ég felé bökött, jelezve, hogy dél van, és ő bizony most hazamegy ebédelni.

– Hogy a kórság essen beléd! – gondolta az Úr, aztán ijedten látta, hogy a révész a gyomrához kap, és fájdalmasan összegörnyed.

– Mégse essen beléd a kórság – gondolta gyorsan az Úr, és megkönnyebbülve látta, hogy a révész kiegyenesedik, és peckes léptekkel eltávozik.

Aztán kiderült, hogy a víz térdig sem ér, ruhájukat kicsit felhúzva, sarujukat le sem vetve könnyen átgázoltak a vízen. Még jól is esett a felfrissülés a poros lábaknak. Az Úr arra gondolt, hogy milyen jó lenne egészen megmerítkezni, de teljesen hasra kellene feküdni a köveken, hogy ellepje az embert a víz. Talán az örvényes kanyarokban van olyan hely, ahol kimélyül a meder.

A faluba érve hamar látták, hogy nem sok jóra számíthatnak. Kiderült, hogy meglehetősen szegényes a hely, ráadásul sokan rájuk ismertek, hogy már jártak itt – pedig nem is ők voltak, csak egy hasonló csapat –, a lényeg, hogy az újdonság ereje már kevésbé hatott. Az Úr mesélt egy történetet a főtéren pár szájtátnak, de végül be kellett érniük egy kevés datolyával megfriss kútvízzel.

A legmelegebb órákat a pálmafák árnyékában töltötték, aztán ahogy a nap lefelé hajlott, továbbindultak. Ekkor váratlan szerencse érte őket: a szél-ső házból egy nő szaladt ki, és egy nagy tál kását és egy vizezett borral teli korsót tett le eléjük. Mégis lesz jó vacsora!

Amikor útközben rájuk sötétedett, tábornak üdözték, tüzet gyújtottak, felmelegítették a kását, körbeülték a tálal. Fokozódott a hangulat, tréfálkoztak, vas-kosabb beszólások is elhangzottak. Az Úr egy sziklakölöncön üldögélve elnézte a tűztől kipirult arcokat. Milyen remek társaság! Egyszerű emberek, kicsit ügyefogyottak, néhány kivétellel írni is alig tudnak, de egyenes lelkűek, nincsen senkiben semmi rosszindulat. Szerencsés véletlen? Aligha, voltak mások is közöttük, akiket aztán kivetett a társaság, vagy egyszerűen csak elmaradtak. Szépen kialakult ez az összeszokott, testvéries közösség, csupa

hasonszórú alak, akik talán nem boldogultak magukban, de itt a többiekkel együtt erősnek érzik magukat. Célt kaptak, és ezt neki köszönhetik. Olyan erős ez a küldetésudat, hogy sosem panaszkodnak, követik és lesik minden szavát. Nagy felelősség ez, de nem bánta, elfogadta, sőt megszerette ezt a szerepet.

Hiszen mi más is lehetne az ő küldetése? Megmondta az apja is. Gyakran gondolt az apjára, talán túlságosan is gyakran. Máig benne motoszkál, hogy kigyerekként többször észrevette a szeme sarkából, hogy az apja lopva rámered, vizslatja. Egyszer meg egyenesen két tenyere közé fogta a fejét, és tüzetesen megnézte a szemét, orrát, száját, még a fülkagyló hajlatait is. Aztán nem szólt semmit.

Csendes, megfontolt és ügyes ember volt az apja. Amolyan ezermester, mindent meg tudott javítani, a környékbeliek is megbecsülték, gyakran hívták kisebb-nagyobb munkákhoz. Kapott is érte ezt-azt, egy kevés lisztet, gyümölcsöt, néha állati belsőséget. Persze nem ebből éltek, hanem a juhokból. Na, ez volt az, ahol érezte, hogy nem felel meg apja elvárásainak. Egyszerűen nem volt az a birkapászor típus. A többi gyerek hajtotta a birkákat, amerre kellett, közben meg élvezték a gyereklét szórakozásait, vadmadarat parittyáztak, ürgét öntöttek, gyümölcsöt loptak, lányokat visongtattak. Ő más volt. Nemcsak abban, hogy szőke volt (ezzel, mondjuk, sok gondja volt, csúfolták), hanem érdeklődési körben is. Például jól tudott és szeretett is olvasni. Legeltetés közben barlangokra bukkant, vagy inkább csak valami remeteüregekre, ahol teleírt cserepeket, sőt pergamentekercseket is talált. Persze töredezetek, koszosak voltak, de azért élvezettel silabizálgatta őket, a hiányokat meg a képzeletével pótolgatta. Ezek a szövegek szárnyakat adtak amúgy is élénk fantáziájának, s végül egészen különleges státust nyert kortársai között történetmesélő képességével. Még a pipázó, teázó felnőttek beszélgetésébe is bele-beleszólt, s egy idő után azok sem intézték el egy kézlegyintéssel a mondanivalóját.

Egyszer nagyon belefeledkezett a régi, barlangi írások böngészésébe, és a szétszéledő nyájából elveszett két gödölye (nem is lettek meg). Apja elé kellett állnia, nyakát behúzva várta a verést, de ő nem bántotta. Csak ingatta a fejét, indulat nélkül, és azt mondta: ami nem megy, ne erőltessük. Nem erre születtél, csináld hát, amihez tehetséged van, legyél vándor... tanító. (Majdnem az csúszott ki a száján, hogy vándorkomédiás, de közben meggondolta magát.)

Életre szóló indíttatás volt ez. Apja nemsokára külföldre ment, ott jobban lehetett keresni, küldött is egy-két évig pénzt, aztán nyoma veszett. Ez a vándortanító kinyilatkoztatás azonban kitörölhetetlenül ott égett benne továbbra is.

A másnap nagyrészt gyaloglással telt, harmadnap délutánra viszont már elérhetőnek tűnt a cél. Szaporázta is mindenki a lépést, hiszen közeledtek ahhoz a helyhez, ahol rendszeresen, hosszabb időre megpihentek. Ha lehet ilyet mondani, ez volt a közös otthonuk. Nem volt ez valami város vagy falu, inkább csak néhány szétszórt viskó, ahol halásztanya a tó partján. Maga a tó ebben a félsivatagi világban valóságos megváltást ígért. A lankákról keskeny hasadékok futottak a tó felé, a ritka felhőszakadások után csak úgy szaladt bennük a víz. Ameddig a tó párája reggelente felgomolygott, a domboldalakat ritkás fű borította, itt-ott csenevész fák is tengették életüket. Közvetlen a parton pedig egészséges, mélyzöld ligetek húzódtak.

Ahogy egy dombtetőről meglátták a tó tükrét, önkéntelen sóhaj szabadult fel belőlük. Valóban nagyszerű látvány volt a szelíden fodrozódó, hatalmas víztükör a ritkás felhők árnyékával, a messzi túlpárt magas hegyeivel.

Mielőtt azonban nekieredhetek volna az utolsó lejtőnek, az Úr úgy gondolta, még egy próbának teszi ki tanítványait.

– Hó-hohó! Álljunk csak meg egy pillanatra!

Felállt egy sziklatömbre, és intett, hogy gyűljenek köréje. Ugyan mindenki a mielőbbi megérkezésre szavazott volna, mégis engedelmesen odagyűltek. Az Úr vett egy mély levegőt, s remek orgánumát kieresztve szónokolni kezdett:

– Barátaim! Nézzetek végig magatokon! Nem sokra vittük, ugye? Ruhánk szegényes, holmink elfér a hátunkon, tartalékaink nincsenek. Hajunk mosatlan, lábunk poros, nyavalyáink sokfélék. Ki emlékszik már arra, mikor utoljára igazán jóllaktunk? Mikor gondtalanul elereszthettük volna magunkat, ignoráns henyéléssel, dőzsölve a javakban? Bizony mondom, inkább emlékszem a gyomrom korgására, mint a teltség elégedett érzésére. És nem rejtegetek drágaköveket a ruhám ujjában, nem ástam el biztos helyre ezüst étkészletet, hogy majd egyszer előállok gazdagon, előkelően, s lefogadom, ti is így vagytok ezzel.

– Mását mondok: az anyagiakon túl ki ne vágya megbecsülésre, az emberek tiszteletére? És felnéz ránk valaki, irigyel bennünket bárki? Na, itt már más a helyzet. Konkrétan persze senki nem tart sokra bennünket, de, ugye, láttátok az irigység, a sóvárgás felcsillanását a szemekben, amikor megállunk egy falu főterén? Nem sajdul-e meg valami a helyiek szívében, látva a mi szabadságunkat? Vajon nem merül fel bennük, hogy talán jobb lenne a napi robot, a kötelező gyarapodás, a görcsös igyekezet, a látszat fenntartása helyett mindentől megszabadulni?

– Mert bizony mondom nektek, ti szegények vagytok, de szabadok! Lehet, hogy szomorkodtok a nyomorúságotokon, de innen csak felfelé vezet az út! Ártalmatlan senkik vagytok, így legalább nem tartanak tőletek! Nincs gondotok a hívságokra, így fókuszálhattok az okosságokra (amiket tőlem ingyen kaptok)! Könnyen szánakoztok más baján – milyen nemes érzés! –, hiszen az nem kerülhet nektek semmibe! Tiszta szíveteket nem mocskolja a felesleges buzgalom, az elérhetetlen nagyravagyás! Nem bántatok senkit, mert minek, így nyugodt lélekkel alusztok. És ha néha megkergetnek is benneteket egy fürt szőlő vagy egy sovány csirke miatt, végső soron nem a tiétek a győzelem?

– Nos, kérdezem én, hogyan vélekedtek? Megbántátok-e, hogy ezt az életet választottátok? Ugye, nem. Megkérdezem: boldogok vagytok?

A tanítványok közepes meggyőződéssel bólogattak. Az Úr elégedetlen volt.

– Nem hallom. Boldogok vagytok?

– Boldogok! – jött a válasz.

– Még mindig nem hallom. Boldogok vagytok?

– Boldogok vagyunk! – harsogták lelkesen a tanítványok.

Az Úr elégedett volt.

– Rendben, most már mehettek.

Mint az iskolakapun kitóduló gyerekek, a tanítványok harsány vidámsággal tódultak lefelé, s meg sem álltak a partig. Megszabadultak a cserepektől, battyuktól, és a vízbe vetették magukat. Ahogy elnézte őket, szeretetteljes öröm járta át az Úr szívét. Ledobta ő is a felsőruháját, és utánuk szaladt. Valamelyikük kitalálta, hogy a vízbe nyúló lapos sziklán végigszalad, és megpróbál a vízen tovább futni. Na, volt is vidámság! Sorban nekiszaladtak, ki tud messzebbre érni. Ameddig a lendület vitte őket, kalimpáltak kettőt-hármat a lábukkal, aztán persze a vízbe csapódtak. Az Úr is nekiszaladt, és mindjárt rekordot állított fel. Gyors volt a mozgása, könnyű a csontja, jó széles a talpa. Tulajdonképpen úgy érezte, a három-négy futómozdulat után is tovább tudna szaladni a vízen, de inkább hagyta, hogy elsüllyedjen. Nem akarta nagyon lenyomni a követőit, így is nyomasztó lehetett nekik, hogy mindenben ő a legjobb.

Estére tábort ütöttek, sátrakat állítottak, huzamosabb tartózkodásra rendezkedtek be. Minden klappolt. Illetve csak majdnem minden. Ahogy az Úr

a tűznél melengette tenyerét a gyorsan lehűlő éjszakában, eléje állt a legfiatalabb tanítvány.

– Uram, ugyan boldogok vagyunk, de az előbb megnéztem, mindössze pár közepes méretű halunk maradt a készletekből.

Az Úr kedvelte a fiatal tanítványt: friss eszű, talpraesett, ha néha meg is enged magának egy kis szemtelenkedést.

– Rendben, holnap halat fogunk – mondta nyugtatóan.

Hajnalban, amikor leginkább mozognak a halak, már ott tüsténkedtek a parton. A tanítványok a vízbe gázolva nagy dobó- és kerítőhálókkal próbálkoztak, nem sok sikerrel. Otromba, vastag fonatú hálójukkal inkább csak elijesztették a halakat. Nem így az Úr. Hozatta a fiatal tanítvánnyal a horgászbotokat, és a kinyúló sziklaszirtről próbálkozott. Nagy mester volt ebben. Gyerekkorában, amikor fent, északon a rokonoknál nyaralt, ellesett egyet-mást egy nagybácsitól. Hogyan kell lószőrből vékony horgászszsinórt fonni, hogyan lehet a lepényfa berovátkolt, elágazó töviséből horgot készíteni, melyik fa ága alkalmas rugalmas horgászbotnak stb. Sáskát tűzött a horogra (mindig az a legjobb csali, amit a helyszínen talál az ember), s kivetette a készséget. Nem telt bele sok idő, és már ott tolongtak az alkarnyi halak a száokban. A tanítvány is próbálkozott, de valahogy mindig az Úr szerelékén volt a kapás. Valami csodás érzéke volt ahhoz, hol vannak a halak, hová irányítsa a dobást. Nem is volt ezután gondjuk az étellemmel, bár kissé egyhangú állandóan füstölt halat enni.

Már ott henyélték a tóparton néhány napja, amikor átutazó vándor állt meg náluk. Szegény sókereskedő volt, a fején cipelt egy nagy sötömböt, abból lehetett darabokat venni. Nem volt nagy keletje ezen a vidéken a sónak, hiszen bárki könnyen hozzájuthatott. A szegény ördög megörült a felkínált ingyen ebédnek, s falatozás közben elmesélte a legfrissebb híreket.

Az Úr felfigyelt, amikor egy különös balesetről számolt be. Egy rosszul kitámasztott szekér elindult a lejtőn, és a kőkerítéshez szorította a tulajdonosát, aki bele is halt a sérülésekbe. Innen háromnapos járásra történt, az áldozat egy ismert szőlősgazda volt.

– Hogy hívták? – kérdezte az Úr megütközve, de a sóárus nem tudta megmondani. Leírta viszont a helyet, és adott pár támpontot: északnyugatra egy nagy gazdaság, magas kőkapu, tornácos ház, a gazda lánytestvéreivel lakott ott.

Az Úr hátán végigfutott a hideg. A leírás legjobb gyerekkori barátjára illett. Nagydarab pajtása volt legodaadóbb hallgatósága, és méreténél fogva könnyen meg is védte a csúfolódóktól. Útjuk aztán felnőttkorban elvált. A barát szerencsésen beházasodott egy gazdag családba, szőlősgazda és borkezeskedő lett belőle. Jómódban élt, nővéreit is felkarolta, s egy mintagazdaságot vezetett innen háromnapos járásra. Ezt lehetett hallani róla, amúgy évek óta nem találkoztak. Az Úr nagyon elszomorodott, és úgy érezte, tartozik egy részvétlátogatással a családnak.

Másnap reggel kértek kölcsön egy szamarat, a tanítványok felrakták rá a vizesömlőket (az úton nem volt semmiféle víznyerési lehetőség), az Úr pedig meghagyta nekik, hogy legyenek jámborak, amíg ő távol van.

Az úton azon gondolkozott, mit mond majd a szerencsétlen lányoknak, mivel vigasztalja őket. Titkon azért még reménykedett, és néha el is rebegett egy fohászt, hogy ne legyen igaz a hír.

Harmadnapra ért a barát birtokára. Ahogy közeledett, szépen megművelt szőlőket látott, ahol a munkások szaporán hajladoztak, metszettek és kötöztek. A nagy kőkapun az udvarba lépve meglepetten tapasztalta, hogy a gyásznak semmi nyoma, ellenkezőleg, mindenki teszi a dolgát, és íme, láss csodát, a tornácról barátja emelkedik fel a hintaszékből – azonnal felismerte –, és

siet eléje. Repeső szívvel ölelte meg, majd kissé eltolva magától tetőtől talpig megvizsgálta.

– Mi a baj? – kérdezte a barát.

– Baj? Dehogyan! – és elmesélte, mit hallott róla, hogyan ütötte el a szekér végzetesen.

– Lárifári – mondta a barát –, az csak egy szerencsétlen munkás volt.

Azért ezen is sajnálkoztak kicsit, majd hosszú mesélés következett, mi történt az elmúlt években. Két napig beszélgettek, ettek-ittak, megnézték a birtokot, a gazdag szőlőket, a tele pincéket, még a szomszédban egy eljegyzésen is részt vettek, s mikor elbúcsúzott, a házigazda kiöntötte a tömlőkből a poshadt vizet, s – hiába szabadkozott az Úr – megtöltötte a legjobb vörösborával.

Amikor visszaért a tóparti tanyára, rögtön köréje sereglettek a tanítványok.

– Hogyan fogadták a rokonok? Megvolt már a temetés? Láta még a halottat?

– Halottat? Én csak élőt láttam. Tudjátok meg, a barátom él, kutya baja!

Hitetlenkedtek egy kicsit, de már annyi különös kalandjuk volt az Úrral, hogy igazából ezen már nem is csodálkoztak. Pláne amikor az Úr kivágta az adu ászt:

– És nézzétek csak meg a tömlőket! Vizet töltöttetek bele, és most bor van benne!

Nagyon megörültek, és este ittak is belőle, persze csak mértékkel. Mind kiváló minőségűnek találták.

A bor azért később mégiscsak bajt okozott. A tanítványok egyre inkább rákaptak, esténként mulatoztak, és még holmi nőszemélyek is hozzájuk csapódtak. Az Úr egy darabig korholta őket, de egyre kevésbé hallgattak rá, sőt, még grimaszoltak is a háta mögött, úgyhogy aztán egyszer csak elege lett. A tanítványokból, az egész életből. Ő kiteszi a lelkét, aggódik a követőiért, folyton neveli őket a szépre, jóra, de úgy látszik, a beléjük oltott meggyőződés olyan illékony, mint a tömjénfüst, s a prédikálása pusztába kiáltott szó. Hiába öli minden energiáját a tanításba, ő egymaga kevés a világ kísértéseivel szemben. Hirtelen indulatból fogta a cókmókját, és otthagya a tábor. Az egyik idősebb tanítvány, a józanabbak közül, utána kiáltott:

– Uram, hová mész?

– El. Megyek a pusztába!

– Mennyi időre?

– Negyven napra! – bökte vissza a válla fölött.

Ezt persze csak úgy mondta, nem gondolta végig, de nagyon mérges volt. Majd meglátják, mire mennek nélküle.

Tudott egy rejtett oázist a sivatagban. Sikeresen meg is találta a helyet: vörös sziklával és homokdűnével körülvett mélyedésben egy festői pálmaliget, egy kies tavacskaát öelve. Mindjárt kezdte jól érezni magát, úgy gondolta, itt kitisztulhat a feje, elpárolog a mérge, néhány jó történetet is kigondolhat, senki nem zavarja.

Aztán kicsit másként alakultak a dolgok. Zavarni ugyan senki nem zavarta, a mérge is elpárologott, de kiderült, a tó vize szinte ihatatlanul sós, és ráadásul krokodil is van benne. Itt, a sivatag közepén! Nem fért a fejébe, hogyan kerülhetett ide. Mindenesetre vigyáznia kellett, fürdésről szó sem lehetett. Két hét után a datolyamenü sem ízlett már, és a tanítványokra is megértőbben kezdett gondolni. Belátta, hogy kicsit túlreagálta a dolgot, mindjárt vissza is megy.

Amikor a táborba ért, csend és tisztaság fogadta. Persze, elfogyott a bor, és kijózanodtak. Meg persze rájöttek, hogy nélküle nem sokra mennek. Meg persze alapvetően jámbor fiúk ezek. Melegség öntötte el a szívét, amikor látta a visszatérése felett érzett őszinte, csendes örömet a szemekben.

Abban az időben, amikor ők a tónál lebzseltek, ugyancsak zajlottak az események a fővárosban. Helyi hatalmi harcok, önjelölt népvézérek fellépése, plusz a fölējük terjeszkedő idegen hatalom manőverei, hírek és álhírek, tüntetések, lázongások, illegális szerveződések, új kulturális áramlatok... Az események hírei aztán lassan lecsorogtak vidékre is, és az Úr úgy érezte, itt az ideje, hogy felmenjenek a fővárosba. A nagy dolgok ott dőlnek el, és ő személyes tapasztalatot akart, kitapintani a főváros érverését, megélni az új trendeket, sőt, akár irányítani is azokat. Eleget pihentek, készültek, megérett az idő a nagyobb nyilvánosság elé lépni.

Felkerekedtek, és elindultak a főváros felé. Az úton azonban baljós előjelek mutatkoztak. A zavaros politikai helyzetben gyülevész csapatok, szélhámosok, hamis prédikátorok, sőt álnok, gyilkos rablóbandák járták a vidéket, és őket is sokszor gyanakvás fogadta. A rémhírek gyorsan terjednek, és könnyen rásütik a bélyeget az ártatlanokra. Még istenes volt, ha csak félbolond felforgatóknak tartották őket. Előfordult, hogy bujkálniuk kellett. A tanítványok közül a kishitűek mondták is neki, hogy forduljanak vissza, nem lesz ebből semmi jó, de az Úr eltökélt volt, jöjjön, aminek jönnie kell.

Voltak persze derűsebb mozzanatok is. Az Úr nem állhatta a csalókat, ezekből pedig volt bőven. Az egyik faluban meglátott egy kopasz öreget, a fűgefa alatt üldögélt, előtte az alamizsnás tál felirattal: „Szánd meg a sánta süketet!” Az Úr látványosan kért egy lavór forró vizet előtte, majd elvonatta a többiekkel a figyelmét, és mögéje lopózkodott. Elkiáltotta magát, forró vizet a kopaszra! Na, fel is ugrott az öreg, szaladt mint a nyúl, a tanítványok meg az oldalukat fogták a nevetéstől.

Végül megérkeztek a falak alá, és táborot ütöttek egy gyümölcsösben a hegyoldalon. Már hallották a város moraját, a távolban látták a kapuk nyüzsgését. Izgalommal tárgyalták, tervezték, mit csinálnak másnap. Ekkor azonban bekövetkezett, amitől a borúlátóak tartottak.

Alighogy meggyújtották az esti tüzeket, mint derült égből villámcsapás, a sötétből hirtelen előrontva marcona katonák fogták körül őket, hegyes dárdákat szegezve a mellüknek. Egy százados lépett elő:

– Ki itt az elöljáró?

Bennük akadt a hang a hirtelen rémülettől. Az Úr is ledermedt. Mi ez? Hogyhogy nekik rontanak? Mit vétettek? Ha azok a hegyes dárdák belējük hatolnak...

Még fel sem ocsúdtak, amikor az egyik tanítvány, ritkán szóló, fekete szemű, hórihorgas fickó (az Úr nem különösebben szerette, mert mindig gyanakvást érzett a tekintetében, és ha néha megszólalt, kényelmetlenek voltak a kérdései) előlépett, és a százados elé állt.

– Én vagyok az, akit keresel.

A többiek a meglepetéstől megszólalni sem bírtak.

– Letartóztatom gyilkosság vádjával! – dörögte a százados, és intett két fogdmegnek, akik erőteljesen belekaroltak a tanítványba. Ez még odasziszegte az Úrnak:

– Menjetek el azonnal!

Az Úr magához tért, és a többiek is méltatlankodni kezdtek.

– De miért? Ez tévedés lesz! Ne vitesd el magad!

A tanítvány, ahogy elcipeltek, még félhangosan visszaszólt a válla fölött:

– Én majd kimagyarázom magam. Mondom, meneküljtek!

– Nem hagyunk magadra! – kiáltott még utána az Úr.

Ahogy a katonák elvonultak foglyukkal, a csapat összekapta a holmiját, és ha nem is menekültek el, átvonultak egy távolabbi, kevésbé szembetűnő helyre. Reggelig vitatták az eseményeket, találgatták az okokat.

Három napig húzták meg itt magukat. Közben páran bementek a városba híreket gyűjteni. Azt nem sikerült kideríteni, milyen hatalmi játszma bábjai lettek, de társuk sorsáról megtudták, hogy nem alakul jól. Nem engedték el, sőt, tárgyalást tűztek ki. Aztán egyre rosszabb lett minden. Hamis tanúk akadtak, és a harmadik napon jött a rémisztő hír, hogy a tanítványt kivégezték, s keresik a társait.

Ekkor az Úrban elpattant valami. Egész életében a békességet, szeretetet hirdette, jámbor tanítványai soha semmi rosszat nem tettek. Minden energiáját a tanításba fektette, és erre mi a jutalom? Jön az arctalan hatalom, és kérdés nélkül letapossa őket. Önmagát is megvetette, hogy nem avatkozott közbe, amikor a tanítványt elvitték, hagyta, hogy feláldozza magát helyette. Az meg különösen bántotta, hogy félreismerte, nem nagyon szerette, alig tudott valamit róla, egyszer még az is megfordult a fejében, hogy besúgó, s íme, most megmentette. Talán sejtette is, mi vár rá. Aztán a katonák akármikor visszajöhetnek, s ő maga ugyan nem félt, de a követőit féltette. Miért bánik így vele a sors? Nem erre számított.

Vagy van ennek az egésznek valami magasabb értelme? Jöjjön, aminek jönnie kell? Talán az egész élete története valami nagyobb terv része? Ebbe még lehetne kapaszkodni.

Most azonban az a kérdés, hogy mi legyen a következő lépés. Ha van terv, ha nincs, ez most fordulópont, határoznia kell, hiszen a pusztá létük a tét.

Magához intette a tanácstalan tanítványokat, és így szólt:

– Bizony mondom nektek, eljön még a nap, amikor felmagasztalnak benneteket. De most veszélyben az irhánk, és semmire sem megyünk, ha hagyjuk magunkat vágóhídra hurcolni. Úgyhogy hajnalban fogjátok magatokat, és egyesével, maximum kettesével eltávoztok a szélrózsa minden irányába. Menjete messze, amennyire csak lehet, a biztonságba, és ha megvan bennetek a készlet, gyűjtsetek magatok köré tanítványokat! Sokat tanultatok az együtt töltött évek alatt, sok bölcsességet jegyeztetek fel. Szerintem ebből meg tudtok majd élni.

– Éljete boldogan! Talán még találkozunk egyszer.

Így történt, hajnalra szétszéledtek. Maga az Úr északra ment, és igyekezett elvegyülni, egyszerű mezőgazdasági munkásnak mutatkozni. Alkalmi munkákat vállalt, de nem maradt sohase huzamosabban egy helyen. Akkoriban már eléggé ismert embernek számított, sokfelé hallották hírét, nem volt könnyű eltűnnie, itt-ott felismerni vélték. Egyszer egy piacon éles füllel elcsípte, ahogy két árus róla beszél a háta mögött.

– Te, ez nem annak a jámbor csapatnak a vezetője?

– Az nem lehet, hiszen lefogták és kivégezték a fővárosban.

– Akkor is. Kivégezték vagy sem, ez biztosan az az ember.

Végül külföldre távozott, s bár felröppent időnként valami vele kapcsolatos hír, biztos adat nincsen többé róla.

A bolygó mustár

Már maga sem emlékezett, hogyan kezdődött. A tubus végén levő dátum adna valami fogódzkodót, de a vége már régen be volt hajtva, többszörösen, egészen a feléig, és egy tubus mustár nem tudja kihajtogatni magát.

A szokásos napi rutin: nyílik a hűtő ajtaja, beviláglik a reggel friss fénye, egy enyhén reszkető kéz nyúl be, és sorban kipakol az asztalra mindent, amit csak talál. A mustár is ott feszít az asztal közepén. Aztán a kéz ide-oda nyúl, vesz a már ott várakozó kenyérből (szeletelt, puha héjú), tesz rá ezt-azt,

a mustár csak várakozik. Tea csorog egy bögrébe, aztán minden sorban visszakerül a hűtőbe, becsukódik az ajtó, fél napra sötét lesz. Este ugyanez, majd jön a másnap reggel, a másnap este, és így tovább. A mustár már beletörődött, hogy neki ennyi jut.

Kissé egyhangú így az élet, de mit csináljon? Társai, az előrecsomagolt sonka, szalámi, szeletelt sajt lenézték, amikor frissen, csillogó fóliában megérkeztek. A nagyvilág lehetét hozták magukkal, de tudta, hogy ez nem sokáig tart. Csomagolásukat feltépték, napról napra fogyatkoztak, aztán eltűntek. A paradicsomok, paprikák, almák meg végképp tűnékenyek. Átmenetiek, jelentéktelenek – gondolta, de azért kicsit irigyelte a dinamizmusukat.

A doboz tej meg a margarin komolyabbnak tűnt, hosszabb is volt a ciklusuk, de végül ezek is csak elfogytak, kicserélődtek.

Nem így a mustár, és erre büszke is volt. Néha az öröklét gondolatával kacérkodott. Büszke volt fontosságára, hiszen miért is lenne mindennap kipakolva az asztalra, ha nem azért, mert ő a biztos pont a világban?

Néha halvány emlékei jöttek elő: társairól álmodott. Úgy rémlett, egykor virslik is érkeztek, és őt felvették, megnyomták, és egy kevés belőle a virsli tányérra folyt. Ekkor történnhetett az is, hogy behajtották a végét.

Ma már nincsenek virslik. Pedig tulajdonképpen nem bánta volna, ha néha lead magából egy keveset. Növelte volna az önbecsülését.

Ki-be, ide-oda a hűtő és az asztal között. Azt is megszokta már, hogy néha pár nap kimarad, mert ő a mélyhűtőbe kerül, de ez csak átmeneti állapot volt.

Aztán egyik reggel meglepetés érte: a reszkető kéz feléje nyúlt az asztalon, lecsavarta a kupakot, és kinyomott egy keveset belőle, egyenesen egy vajjas kenyérré. Még fel sem ocsúdott, amikor egy „jaj, a sajtot akartam” sóhaj mellett visszakerült rá a kupak, és minden ment tovább a régiben.

A mustár azt gondolta, ennél több izgalom már nem is érheti. Mekkora tévedett!

A következő reggel a kéz másfelé indult vele, és betette a szekrénybe, a kesztyűk és sálak közé. Meglepődött a mustár, de imponált neki a helyzet. Teljesen új szagok, új társaság, puhák és tartósabbak körülötte a szomszédok, a fény is beszűrődik az ajtó részen. Itt hosszabb távúak a gondolatok, emelkedettebbek a perspektívák.

Voltak azért hátrányok is – mintha elfeledkeztek volna róla. A sálak kupacának mélyére került, itt egy időre megragadt, hiányzott a napi testmozgás, a megszokott ki-be játék. Kezdett beletörődni a helyzetbe, el is tompult kicsit.

Ekkor megint váratlan dolog történt. A kéz mindent kipakolt a szekrény polcra, újra szortírozott, majd ide-oda visszapakolt, és a mustár is új helyre jutott: elegáns tárcák és jegyzetfüzetek közé, a sublót egyik kis fiókjába.

Ez imponált csak igazán neki! Magasra emelkedett a ranglétrán, fontosnak érezte magát. Micsoda szomszédok! Pénztárcák, hitelkártyák, tartalék kulcsok! És most már az unalomtól sem tartott, hiszen naponta többször kihúzták a kis fiókot, átforgatták, a szomszédokat kivették-betették, ellenőrizték. Elégedett volt, úgy érezte, méltó helyre, révbe jutott.

Hamar kiderült azonban, hogy nincsen megállás. Pár nap múlva másik fiókban találta magát a manikűrkészlet és néhány golyóstoll között. Itt is alig tájékozódhatott, és már át is került a varrotűk, cérnák és kimerült ceruzaelemek közé. Csak kapkodta a fejét, már megint utazott, és a piperecikkek között ébredt fel. Ennél már nem is lehetne izgalmasabb élete – gondolta.

Megint tévedett. Egyik reggel puha szatyor mélyére lett pottyantva, és himbálódzós útra indult. Friss levegő, új zajok körös-körül, sokszor kellemetlenül hangosak, hiszen már nagyon hozzászokott a csendhez. Aztán valami meleg helyre értek, másféle zsvaj vette körül. Ide-oda téblábolás után aztán egyszer csak az öreg kéz kezdte kipakolni a szomszédjait, és végül őt is, egye-

nest egy fémes pultra. Ámulva nézett körül: ezt a fénylő, forgalmas helyet valahonnan ismeri! Ő már járt itt! Beugrott: ez a szülőhelye! Itt került ki először a sötét dobozból, makulátlanul, ragyogóan, feltették a polcra a társaival együtt. Egyik oldalról a majonézek, másik oldalról a májkrémek. Micsoda remek társaság volt!

De nem sokáig nosztalgiázhatott. Egy ujj bökött a szomszédjára, „ez a pénztárcája, ebben tessék keresni”, és ő visszakerült a szatyorba.

És a kör bezárult. A szatyorból, rövid utazás után, visszajutott a hűtőbe, és a napi rutin is visszatért: reggel ki az asztalra, este vissza a hűtőbe. Minden a régiiben, bár újabban átmenetileg idegenek is felbukkantak a hűtőben: zacskó kristálycukor, sótartó, papírszalvéta – ezekkel nem tudott mit kezdeni.

Eltöprengett a sorsán: ennyi kaland elég is volt, lesz mit feldolgozni, át-gondolni. El is fáradt, és valami bizonytalanságot érzett a bensőjében. Mintha ő sem lenne már régi önmaga. Legyen elég ennyi, nyugalomra vágyott, és hát nem is történhet már semmi új vele.

Harmadszor is csalatkozott. Egyik reggel egy biztos kéz nyúlt a hűtőbe, kivette a szalvétát és a merőkanalat, majd magát a mustárt is. Lecsavarta a kupakot, kinyomott egy keveset belőle, majd ahogy volt, beledobta egy fekete zsákba. A mustár, ahogy felocsúdott, konstátálta, hogy ott vannak körülötte az ismerős, kibelezett csomagolások, a sajté, a parizeré, az üres tejesdoboz, a paprika csomója.

Aztán besötétült minden, a kéz megragadta a zsákot, kivitte, és egy konténerbe, egy bűdös halomba dobta.

A mustár sok mindent tapasztalt már, ezt is bölcs rezignációval fogadta. Nem volt elégedetlen, nem háborgott, hiszen többet élt meg, mint bárki más körülötte.

Valami zúgás támadt, a konténert felemelték, himbálódzás és zötykölődés indult, viszik valahová.

A mustár borzongó izgalommal ismerte fel: ennyi volt a világ neki. Most azonban valami más jön, irány a másvilág.

KÁKONYI CSILLA, Boszorkánytánc, 2018